

"Hakaikin tenevvüüne işaret için, bazı mücessem hurufatını elmas ve zümrütle ve bir kısmını lü'lü ve akikle ve bir taifesini pırlanta ve mercanla ve bir nevini altın ve gümüşle yazdı." cümlesini izah eder misiniz?

"Hakiki hakaik-i eşya esmâ-i İlahiyedir." hükmünc,e hakaikin tenevvü eşyada tecelli eden esmânın farklı oluşunu ifade eder.

Mesela, bir hastalıktan şifa bulmak bir hakikattir, bu hakikatin arkasında hükmeden ise "Şâfî" ismidir.

"Hattâ, hakikî fenn-i hikmet Hakîm ismine ve hakikatli fenn-i tıp Şâfî ismine ve fenn-i hendese Mukaddir ismine ve hâkezâ, her bir fen bir isme dayandığı ve nihâyet bulunduğu gibi, bütün fünun ve kemâlât-ı beşeriye ve tabakat-ı kümmelîn-i insaniyenin hakikatleri esmâ-i İlâhiyeye istinad eder."(1)

Temsildeki **elmas, lü'lü, zümrüt** gibi şeyler bir fen ve ilme işaret ediyor. Her ilim ve keşif bir ismin tecellisidir. **Eşyanın hakikati, İlahî isimlerden ibarettir.** Yaratılan her varlık, birçok esmânın tecellisi, İlahî isimlerin bir cilvesi, bir nakşı, bir eseridir.

"Bütün âzâ ve âlâtı ile cihazât ve cevârihi ile letâif ve mâneviyâtı ile havâss ve hissiyâtı ile ayrı ayrı esmânın ayrı ayrı nakışlarını gösteriyor."(2)

Fen sahasında yahut tıp sahasında yazılan eserlerde kâinat kitabı Allah'ın irade ve kudret sıfatlarından gelen bir eser olarak görülmeli, tabiat kanunları da tekvinî şeriatın meseleleri olarak değerlendirilmelidir. Aksi yolda gidenler hakikî hikmet sahibi olamazlar. Bu gibiler hakkında Üstadımız *Otuzuncu Söz'de* **"Binler fünunu bilse de cehl-i mürekkeple bir eçheldir."** buyurur.

Fen sahasında yazılan bütün eserler kâinat kitabından bir bölümün tefsiri gibidirler. Kâinatta her şey sonsuz bir ilim ve hikmetle yazılmıştır. Her eser, mahiyetine göre bir veya daha fazla esmânın tecellisi olarak kendini göstermekte ve akıl sahiplerinin idrakine sunulmaktadır.

Temsilde anlatılan **“Kur’ân”, “kâinat kitabı”**dir. Kur’ân’ın harflerinin bir kısmının elmas ve zümrütle, bir kısmının inci ve akikle, bir kısmının pırlanta ve mercanla ve diğer bir kısmının da altın ve gümüşle yazılması, bu kâinat kitabının harfleri olan mahlûkların birbirinden farklı olduğunu ifade eder. Mesela, insan, elmas ve pırlanta ile; hayvan ise inci ve akikle yazılmış bir kelime gibidir.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Sözler, Otuz İkinci Söz, Üçüncü Mevkif.](#)
- (2) bk. [Sözler, Otuz Üçüncü Söz, Otuz Birinci Pencere \(İnsan Penceresi\).](#)